

СТРАТЕШКО-ОПЕРАТИВНИ ПЛАН ЗА ПРИМЕНУ РЕЗОЛУЦИЈЕ 1540
САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА
ЗА ПЕРИОД ОД 2026. ДО 2030. ГОДИНЕ

1. УВОД

Резолуција 1540 Савета безбедности Уједињених нација која се односи на спречавање ширења оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење (у даљем тексту: Резолуција 1540 СБ УН) усвојена је једногласно 28. априла 2004. године, као прва резолуција СБ УН која изричито помиње заједничке напоре за супротстављање претњи међународном миру и безбедности проистекле из ширења оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење.

У складу са чланом 25 Повеље УН, државе чланице су у обавези да поштују и спроводе одлуке Савета безбедности Уједињених нација, односно резолуције које усвоји. Повеља Уједињених нација је објављена у „Службеном листу ДФЈ”, број 69/45.

Основне обавезе држава чланица Уједињених нација предвиђене Резолуцијом 1540 СБ УН које се односе на спречавање ширења оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење су:

1) да се уздржавају од пружања било какве подршке недржавним актерима који покушавају да развију, прибаве, производе, поседују, транспортују, преносе или користе нуклеарно, хемијско или биолошко оружје и средства за њихово преношење;

2) да усвоје и примењују законе којима се забрањује недржавним актерима да производе, прибављају, поседују, развијају, преносе, транспортују, превозе или користе нуклеарно, хемијско или биолошко оружје и средства за њихово преношење, посебно у сврху тероризма;

3) да предузму и примене делотворне мере за успостављање унутрашње контроле за спречавање ширења оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење, укључујући успостављање одговарајуће контроле ширења оружја, укључујући успостављање адекватне контроле над одговарајућим материјалима која се односи на евидентирање, мере обезбеђења и сигурности, граничну и полицијску контролу, националну контролу над извозом и трансфером.

Након усвајања Резолуције 1540, Савет безбедности Уједињених нација је усвојио Резолуцију 1673, Резолуцију 1810, Резолуцију 1977, Резолуцију 2055 Резолуцију 2325¹, Резолуцију 2572, Резолуцију 2622 и Резолуцију 2663 којима су прецизиране обавезе држава чланица Уједињених нација на плану спречавања ширења оружја за масовно уништавање. Резолуција 1673 СБ УН учвршћује обавезе укључивања контроле над финансирањем ширења оружја за масовно уништавање. Резолуција 1810 СБ УН подстиче државе и међународне, регионалне и субрегионалне организације да информишу Комитет СБ УН формиран на основу Резолуције 1540 СБ УН (у даљем тексту: Комитет) о областима у којима оне могу да пруже помоћ и да одреде контактне тачке за помоћ. Поред тога, упућује позив државама чланицама да припреме акциони план који излаже њихове приоритете и планове за примену кључних одредаба Резолуције 1540 СБ УН. Резолуција 1977 СБ УН продужује рад Комитета за следећих десет година и значајно учвршћује мере на међународном плану за спречавање пролиферације средстава за масовно уништавање и средстава за њихов пренос. У Резолуцији 2325, коју је Савет безбедности Уједињених нација усвојио 2016. године, подвлачи се важност наставка напора држава чланица УН на континуираној изградњи националних капацитета и јачању законодавства на плану спречавања ширења оружја за масовно уништавање. Резолуцијама 2572 (2021. година) и 2622 (фебруар 2022. године) се потврђује Резолуција 1540 и краткорочно продужава мандат Комитета, док се

¹ Текстови наведених резолуција СБ УН могу се наћи на: [https://docs.un.org/en/S/RES/2663%20\(2022\)](https://docs.un.org/en/S/RES/2663%20(2022))

Резолуцијом 2663 (новембар 2022. године), такође потврђује Резолуција 1540 и дугорочно, до 2032. године продужава мандат Комитета.

Стратешко-оперативни план за примену Резолуције 1540 Савета безбедности Уједињених нација за период од 2026. до 2030. године (у даљем тексту: СОП) утврђује општи оквир и смернице деловања Републике Србије у вези са превенцијом и сузбијањем ширења оружја за масовно уништење и има за циљ даље унапређење норми, принципа, стандарда и процедура, као и јачање административних и кадровских капацитета на плану извршавања међународних обавеза Републике Србије у области непролиферације, посебно у контексту циљева постављених у СОП као и обавеза из Резолуције 1540 са којима се циљеви подударају. Република Србија је посвећена гарантовању сигурности и безбедности на националном нивоу и својим деловањем активно доприноси очувању и јачању безбедности у региону. Исто тако, Република Србија учествује у свим иницијативама на међународном нивоу које за циљ имају очување међународне безбедности, самим тим и спречавање ширења оружја за масовно уништење (у даљем тексту: ОМУ) и, с тим у вези, придаје велики значај питању борбе против ширења ОМУ.

Под појмом „оружје за масовно уништење”, Република Србија подразумева хемијско, биолошко, радиолошко и нуклеарно (у даљем тексту: ХБРН) оружје и средства за њихово преношење, како је то дефинисано међународним уговорима, конвенцијама, споразумима и протоколима.

Под појмом „ширења оружја за масовно уништење”, Република Србија подразумева развој, производњу, набавку, промет, превоз, снабдевање и употребу ОМУ, као и трансфер технологије и изградњу постројења и капацитета за његов развој и производњу од стране припадника криминалних и терористичких/екстремистичких група и организација, недржавних актера и режима који подржавају тероризам, у циљу наношења људских жртава и материјалне штете. Ширење ОМУ представља значајну претњу по националну безбедност и налаже постојање ефикасног и усклађеног одговора како на домаћем, тако и на регионалном и међународном плану. Заштита од ширења и евентуалне употребе ОМУ обавеза је државе у њеној основној функцији обезбеђивања услова за сигуран и безбедан живот својих грађана, без насиља и претње насиљем, уз поштовање уставних начела и слобода.

Под појмом „ХБРН материјали” подразумевају се сви хемијски, биолошки, радиолошки или нуклеарни материјали, агенси, супстанце, препарати, узорци, извори, прекурсори, опрема или повезана технологија, који због својих токсичних, инфективних, радиоактивних, фисибилних или других опасних својстава могу бити употребљени, злоупотребљени, ослобођени или распршени тако да угрозе здравље људи, животну средину, имовину, критичну инфраструктуру или безбедност.

Под појмом „ХБРН претње” подразумева се свака природна, случајна или намерна опасност која произлази из присуства, губитка контроле, крађе, неовлашћеног приступа, незаконитог промета, ослобађања, распршивања или употребе хемијских, биолошких, радиолошких или нуклеарних материјала и агенаса, а која може изазвати смрт, повреде, тровање, контаминацију, ширење болести, озбиљну штету по људе, животну средину, критичну инфраструктуру, економију или националну безбедност.

СОП доприноси опредељењу Републике Србије да не поседује и не развија ОМУ и да активно учествује у спречавању његовог ширења, што се наводи као циљ и у Стратегији одбране. Такође, у Стратегији националне безбедности наводи се да „пролиферација ОМУ представља потенцијално највећу претњу глобалној и европској безбедности, а самим тим и реалну претњу безбедности Републике Србије“. Опасност да ОМУ дође у посед структура над којима држава нема контролу, посебно терористичких група и појединаца, представља посебну претњу безбедности.

СОП утврђује оквир за координацију активности на националном и наднационалном нивоу. На националном нивоу, СОП има за циљ оснаживање

координације и интеграције активности државне управе, других правних лица у Републици Србији, привредних субјеката, невладиног сектора и организација цивилног друштва. На међународном плану тежи остваривању сарадње са другим државама и међународним организацијама и телима ради успешног и свеобухватног суочавања са овим сложеним међународним феноменом.

СОП такође служи као платформа за припрему свеобухватног националног одговора на претње од употребе ОМУ, како би се осигурало да изградња капацитета у држави буде део координисане и одрживе активности која обједињује постојеће напоре за умањење ризика од ОМУ.

Република Србија у потпуности испуњава обавезе спровођења Резолуције 1540 СБ УН, којом се све државе позивају да, у складу са својим националним законодавством и међународним правом, предузму заједничке мере за спречавање ширења ОМУ, средстава за њихово преношење и материјала у вези са ОМУ, као и поштовања релевантних међународних правних инструмената.

Република Србија доприноси имплементацији свих међународних обавеза у домену спречавања ширења ОМУ, стварањем претпоставки за ефикасну контролу било које врсте промета оружја и робе двоструке намене, односно трансфера софтвера и технологије електронским путем, а које могу бити искоришћене у производњи ОМУ и средстава за њихово преношење.

С тим у вези, Република Србија је у потпуности посвећена заједничким циљевима непролиферације и разоружања ОМУ, и у том смислу, снажно подржава примену главних међународних докумената који регулишу ову материју, као што су Уговор о непролиферацији (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons - NPT), Конвенција о забрани биолошког оружја (Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction - BTWC), Конвенција о забрани хемијског оружја (The Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their Destruction - CWC), Уговор о трговини оружјем (The Arms Trade Treaty - ATT), али и других релевантних међународних конвенција и иницијатива.

Као земља кандидат за чланство у Европској унији (ЕУ), Република Србија наставља да улаже напоре да усклади своје законодавство у области непролиферације ОМУ, као и заштите од злоупотребе ХБРН материјала са документима ЕУ у овој области. Република Србија је у протеклом периоду учинила доста на унапређењу својих националних капацитета у овој области. С тим у вези, остварена је добра сарадња са Центром изврсности Иницијативе Европске уније за умањење ризика од хемијских, биолошких, радиолошких и нуклеарних претњи.

Имајући наведено у виду, Влада Републике Србије је у претходном периоду усвојила низ документата унутрашњег права којима се обезбеджује ефикасна примена Резолуције 1540 СБ УН. Тако је Република Србија априла 2012. године усвојила Национални акциони план за примену Резолуције 1540 Савета безбедности Уједињених нација о спречавању ширења оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење (2012-2016) - у даљем тексту: НАП 1540 - чиме је постала прва држава у Југоисточној Европи и пета држава чланица УН која је усвојила овакав план, у јануару 2018. године усвојен је нови НАП 1540 за период 2018-2022, а формирана је и Радна група за праћење његовог спровођења, којом је председавао представник Министарства спољних послова. Такође, Влада Републике Србије је 23. јула 2021. године усвојила Стратегију за борбу против ширења оружја за масовно уништење за период од 2021. до 2025. године, као и нови Акциони план за период од 2023. до 2025. године за спровођење Стратегије, 6. јула 2023. године. Исто тако, Закључком бр. 02-10944/2021 од 2. децембра 2021. године ради успешног спровођења Стратегије за борбу против ширења оружја за масовно уништење за период од 2021. до 2025. године усвојила је Одлуку о образовању Националног координационог тела за борбу против ширења оружја за масовно

уништење за период од 2021. до 2025. године (у даљем тексту Национално координационо тело - НКТ). После више измена у саставу НКТ су представници институција које су укључене у борбу против ширења ОМУ: Министарства спољних послова, Министарства одбране, Министарства заштите животне средине, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства унутрашње и спољне трговине, Министарства здравља, Министарства финансија, Министарства финансија – Управа царина и Управа за спречавање прања новца, Министарства науке, технолошког развоја и иновација, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, Јавног предузећа „Нуклеарни објекти Србије”, Директората цивилног ваздухопловства, Народне банке Србије, Института за физику, Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података, Безбедносно-информативне агенције, Републичког јавног тужилаштва, Агенције за привредне регистре, Института за нуклеарне науке „Винча” и Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду. СОП је сачињен у сарадњи са свим институцијама у оквиру НКТ.

2. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА / ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Република Србија припада балканском региону, односно региону Југоисточне Европе у ширем смислу. Геополитички, ситуацију усложњава положај земље, на којем се преплићу транзитни правци којима се западна Европа повезује са Средоземљем и југоистоком Европе.

С обзиром на положај Републике Србије, на њену националну безбедност могу негативно утицати кризе у непосредном окружењу, али и у ширем подручју, нарочито у регионима Блиског истока, Кавказа и Северне Африке. На наведеним просторима све је израженије испољавање класичних и транснационалних претњи, са тенденцијом преношења криза на европски континент. Република Србија се налази на транзитној рути, где се преплићу кријумчарски правци из Азије, Африке и источне Европе према западној Европи, што представља додатни изазов за њену безбедност, а ширење ОМУ постаје реална опасност.

Глобализација је узроковала интензивирање безбедносних претњи у региону и свету, као и промену њиховог карактера. Претње безбедности по својој природи постају асиметричне, све више потичу од недржавних актера, те борба против њих захтева нове и другачије методе и већу сарадњу на међународном плану. Савремене претње безбедности не познају државне границе, што се јасно види на примеру јачања међународног тероризма и организованог криминала. Сви савремени глобални процеси имају директне импликације и могу негативно утицати на националну безбедност Републике Србије.

Процес глобализације, праћен слободним кретањем људи, информација, роба, услуга и капитала, доводи до повећања доступности потенцијално опасних материја у свакодневном животу и привреди. Тиме се ствара погодан амбијент за увећање вероватноће злоупотребе робе двоструке намене, односно неовлашћени трансфер технологија и софтвера електронским путем од стране група, недржавних актера или појединаца у циљу развијања и употребе ОМУ.

ОМУ представља транснационалну асиметричну безбедносну претњу, због постојања реалног ризика од ширења технологија и информација ради производње и употребе овог оружја, као и због тешке предвидљивости напада овим оружјем. Ширење ОМУ може довести до терористичких напада, као и његовог коришћења у међудржавним и унутрашњим сукобима, а самим тим и далекосежних последица по људске животе, животну средину и економију, при чему се мора имати у виду и могуће коришћење ХБРН материјала у циљу стварања реалних и могућих ХБРН претњи.

Стално усложњавање и промене у вези са проблемом ширења ОМУ су оно што националну безбедност Републике Србије чини додатно осетљивом на нападе тим оружјем и изискује константно унапређење сарадње и координације расположивих снага. Такође, треба имати у виду и релативну застарелост техничке опремљености, што отежава ефикасан и ефективан одговор на претњу ширења оружја за масовно уништење.

Република Србија као одговорна чланица Уједињених нација и Организације за европску безбедност и сарадњу посвећена је јачању регионалног и међународног мира и безбедности. Република Србија је убеђена да су блиска сарадња са партнерима и ефикасан мултилатерализам, укључујући контролу наоружања и разоружање, најбољи начин за борбу против ширења ОМУ. Тражење политичких решења за конфликтне ситуације и напори у циљу стабилизације и нормализације стања у конфликтним подручјима су, такође, од виталног значаја за спречавање ширења ОМУ.

У складу са тим, Република Србија активно спроводи важеће међународне норме из ове области, потписница је бројних уговора и конвенција и учествује у раду међународних организација и иницијатива у области спречавања ширења ОМУ.

Република Србија има за циљ да у најскоријем могућем року постане пуноправна чланица ЕУ и, с тим у вези, спремна је да прихвати сва права и обавезе које проистичу из чланства, што између осталог обухвата и пружање доприноса заједничкој безбедности и сузбијању ширења ОМУ. Као држава кандидат за чланство у Европској Унији, Република Србија има обавезу да своју политику усклади са Заједничком безбедносном и одбрамбеном политиком (ЗБОП), као интегралним делом Заједничке спољне и безбедносне политике ЕУ (ЗСБП), и том циљу активно тежи.

3. РАЗЛОЗИ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКО-ОПЕРАТИВНОГ ПЛАНА ЗА ПРИМЕНУ РЕЗОЛУЦИЈЕ 1540 САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА ЗА ПЕРИОД ОД 2026. ДО 2030. ГОДИНЕ

Обавезе по Резолуцији 1540 СБ УН су по својој природи мултидимензионалне и њихова примена на националном плану захтева учешће свих државних органа у Републици Србији надлежних за обезбеђење и чување (неширење), безбедност (од терористичких претњи) и сигурност (акциденти са оружјем за масовно уништавање, компоненте, фисиони материјали, хемијски и биоагенси). Израда Стратешко-оперативног плана за примену Резолуције 1540 СБ УН треба да омогући и олакша:

- преглед циљева Резолуције 1540 СБ УН, у националном оквиру, који се односе на непролиферацију оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење;
- утврђивање мера потребних за свеобухватну примену Резолуције 1540 СБ УН и свих каснијих резолуција које проистичу из основне и прецизирају обавезе држава чланица;
- расподелу одговорности усклађених са уравнотеженом и транспарентном применом Резолуције 1540 СБ УН;
- координацију између свих релевантних државних органа као и подстицање делотворне сарадње;
- систематско праћење примене мера.

4. ПРАВНИ ОКВИР И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТА РЕЛЕВАНТНА ЗА СОП

У циљу испуњења међународноправних обавеза које произлазе из чланства у бројним међународним организацијама и иницијативама, односно мултилатералним уговорима усмереним на сузбијање ОМУ, Република Србија је у претходном периоду усвојила два НАП 1540 (за период 2012-2016. и 2018-2022), Стратегију за борбу против ширења оружја за масовно уништење за период од 2021. до 2025. године 23. јула 2021. године, као и Акциони план за период од 2023. до 2025. године за спровођење

Стратегије, 6. јула 2023. године. Такође, правни оквир за доношење СОП представља и сама Повеља УН, која је у складу са домаћим прописима инкорпорирана у домаће законодавство (Међународни уговори ФНРЈ 5/1945 од 26.6.1945. године), а посебно њен члан 25 којим су се државе чланице УН обавезале да прихвате и извршавају одлуке Савета безбедности УН у складу са Повељом, у овом случају Резолуција 1540. Усвајањем СОП биће унапређено правно регулисање ове области и потврђено одговорно и проактивно приступање Републике Србије напорима међународне заједнице на спречавању ширења ОМУ.

Република Србија настоји да активно учествује у остваривању међународне сарадње у овој области, применом резолуција Савета безбедности УН и кроз усаглашавање са спољном и безбедносном политиком Европске уније. Успостављањем одговарајућег законског оквира, стекли су се услови за имплементацију међународних рестриктивних мера које се уводе по основу Главе VII Повеље УН, од стране Европске уније, ОЕБС-а и других међународних организација, са циљем пружања доприноса међународном миру и безбедности.

Република Србија усваја овај СОП у складу са међународно преузетим обавезама и на темељу позитивних прописа. Активни и одговорни приступ међународној сарадњи на неширењу ОМУ, Република Србија спроводи као држава чланица свих глобалних уговора о неширењу ОМУ, испуњавањем обавеза спровођења резолуција Савета безбедности УН, усклађивањем са одговарајућим ЕУ правилима и стандардима, те учествовањем у међународним режимима за извозну контролу наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, те иницијативама за борбу против ширења ОМУ.

За успешно испуњавање обавеза на плану неширења оружја за масовно уништење, Република Србија ће наставити да се придржава одредби свих ратификованих, односно потврђених међународних конвенција у вези са неширењем оружја за масовно уништење, као што су:

- Уговор о неширењу нуклеарног оружја;
- Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја;
- Додатни протокол између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију (МААЕ) уз Споразум о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја;
- Уговор о свеобухватној забрани нуклеарних проба, са Протоколом;
- Конвенција о забрани усавршавања, производње и стварања залиха бактериолошког (биолошког) и токсичког оружја и о њиховом уништењу;
- Конвенција о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништењу.

Такође, Република Србија ће наставити са применом ратификованих, односно потврђених конвенција у области борбе против тероризма:

- Конвенција о кривичним делима и неким другим актима извршеним у ваздухопловима;
- Конвенција о сузбијању незаконите отмице ваздухоплова;
- Конвенција о сузбијању незаконитих аката уперених против безбедности цивилног ваздухопловства;
- Конвенција о спречавању и кажњавању кривичних дела против лица под међународном заштитом, укључујући и дипломатске агенте;
- Међународна конвенција против узимања талаца;
- Конвенција о физичкој заштити нуклеарног материјала са Амандманима;
- Протокол о сузбијању незаконитих насилних аката на аеродромима на којима се обавља међународни цивилни саобраћај;

- Конвенција о сузбијању незаконитих радњи против безбедности поморске пловидбе, са Протоколом;
- Протокол о сузбијању незаконитих радњи уперених против безбедности непокретних платформи које се налазе у епиконтиненталном појасу;
- Конвенција о обележавању пластичних експлозива ради њиховог откривања;
- Међународна конвенција о спречавању терористичких напада бомбама;
- Међународна конвенција о забрани финансирања тероризма;
- Међународна конвенција о спречавању аката нуклеарног тероризма.

5. ЦИЉЕВИ

5.1. ОПШТИ ЦИЉ

Глобални циљеви у борби против ширења оружја за масовно уништење обухватају: а) спречавање да лица, недржавни актери и државе дођу у нелегалан посед оружја за масовно уништење, б) спречавање коришћења ОМУ и ХБРН материјала од стране припадника криминалних и терористичких/екстремистичких група и организација, недржавних актера и режима који подржавају тероризам, као и в) отклањање и умањење последица у случају евентуалне употребе оружја за масовно уништење и злоупотребе ХБРН материјала.

Да би ови циљеви били остварени, државе на националном нивоу морају креирати адекватне законодавне оквире, ефикасно их применити и активно учествовати у остваривању међународне сарадње у овој области.

С тим у вези, општи циљ СОП је остваривање активног учешћа и пружање доприноса Републике Србије у спровођењу Резолуције 1540 Савета безбедности УН и спречавању ширења ОМУ.

Стратешко опредељење Републике Србије јесте да пружа допринос стабилности и светском миру исказивањем међународне солидарности, активним учешћем у борби против тероризма и ширења ОМУ, мултинационалним хуманитарним и мировним операцијама под окриљем УН и ЕУ. Република Србија спроводи активности како би правовремено испунила обавезе које произлазе из релевантних међународних уговора којима се забрањује ширење ОМУ и, с тим у вези, изграђује национални законодавни оквир и административне капацитете за примену преузетих обавеза.

5.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

Остваривање општег циља СОП биће реализовано остваривањем следећих посебних циљева.

ЦИЉ I: Онемогућавање недозвољеног развоја, производње, набавке, промета и употребе оружја за масовно уништење, ХБРН материјала и робе двоструке намене.

Република Србија не поседује и не планира развој било које врсте оружја за масовно уништење. Ипак, да би се адекватно одговорило на претње ове врсте, неопходно је унапредити национални оквир за контролу и безбедност оружја, материјала и компоненти који могу бити злоупотребљени у ове сврхе. Јачање капацитета институција надлежних за праћење и супротстављање недозвољеном развоју, производњи, набавци, промету и употреби оружја за масовно уништење, такође представља значајан корак у унапређењу могућности супротстављања тим претњама.

ЦИЉ II: Јачање превенције на националном нивоу и обезбеђивање услова за остваривање највишег могућег нивоа ефикасности у спречавању ширења оружја за масовно уништење и спречавања ХБРН претњи. Превенција подразумева једну од кључних области у спречавању ширења оружја за масовно уништење, будући да је неопходно креирати услове да лица/ентитети/државе не дођу у нелегалан посед ове врсте наоружања. С тим у вези, неопходно је стално предузимати мере и активности

усмерене на идентификацију потенцијалних ризика и претњи изазваних оружјем за масовно уништење и ХБРН материјалима. У ширем смислу, унапређење целокупног система безбедности Републике Србије је предуслов за успешну реализацију СОП.

Поред нормативно-правног оквира којим се спречавају развој, производња, набавка, промет и употреба оружја за масовно уништење, важно је успоставити и механизме координације којима ће се додатно појачати мере надзора и контроле. Кроз организовање едукација грађана, сарадњу привреде, академске заједнице, цивилног и невладиног сектора неопходно је подићи ниво свести о опасности ширења оружја за масовно уништење и злоупотребе ХБРН материјала.

ЦИЉ III: Спремност за брз и ефикасан одговор на могућу кризу изазвану оружјем за масовно уништење, као и дефинисање надлежности и унапређење државних капацитета за отклањање последица у случају да дође до употребе оружја за масовно уништење.

Имајући у виду да последице употребе оружја за масовно уништење могу бити катастрофалне, неопходно је радити на адекватној припремљености свих расположивих националних капацитета за њихово ублажавање и санирање. Поред предузимања превентивних мера, важно је дефинисати процедуре и мере за правовремено ублажавање и санирање последица у случају да дође до катастрофе узроковане оружјем за масовно уништење.

ЦИЉ IV: Наставак пружања значајног доприноса напорима међународне заједнице у сузбијању ширења оружја за масовно уништење, као и кроз сузбијање ХБРН претњи кроз активну сарадњу на регионалном и глобалном плану.

Република Србија активно учествује у напорима међународне заједнице усмереним ка спречавању ширења оружја за масовно уништење. Потписница је релевантних међународних уговора у овој области, и у оквирима својих могућности пружа допринос остваривању међународне сарадње. Ипак, постоји простор за даље унапређење активности у овој области, између осталог и кроз креирање услова за приступање преосталим мултилатералним аранжманима и иницијативама.

6. ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ АКТИВНОСТИ СОП

БР.	Реализација циља	АКТИВНОСТ	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР за спровођење	ВРСТА АКТИВНОСТИ
1.	I	Имплементација међународних мултилатералних докумената који се односе на неширење оружја за масовно уништавање: - Резолуција Савета безбедности Уједињених нација 1540; - Уговор о неширењу нуклеарног оружја; - Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја; - Додатни протокол између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију (МААЕ) уз Споразум о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја; - Уговор о свеобухватној забрани нуклеарних проба, са Протоколом; - Конвенција о забрани усавршавања, производње и стварања залиха бактериолошког (биолошког) и токсичког оружја и о њиховом уништењу; - Конвенција о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништењу	МСП, МУСТ, МУП, МО, МЗЖС, ДРНСБС, ЈП НОС	континуирано	имплементациона
2.	I, II	Усклађивање са међународним стандардима у овој области и усклађивање националног законодавства/прописа са стандардима УН и ЕУ	МСП, МУСТ, МУП, МО, МЗЖС, ДРНСБС, ЈП НОС	континуирано	регулаторна
3.	I	Редовно извештавање о имплементацији међународних мултилатералних докумената који се односе на неширење оружја за масовно уништење у складу са преузетим међународним обавезама	МСП, МУСТ, МО, МЗЖС, ДРНСБС, ЈП НОС	континуирано	извештајна
4.	I	Спровођење контроле увоза и извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене и технички преглед и провера артикала (двоструке намене, војних, нуклеарних, хемијских и биолошких) и технологија према утврђеним међународним режимима контроле	МУСТ, МО, МУП, БИА, МСП,	континуирано	контролна
5.	II	Безбедно управљање складиштима и свим другим објектима у којима се налази роба двоструке намене, као и свим другим објектима у којима се налазе (користе или складиште) материје које могу бити злоупотребљене у циљу масовног уништења (примена одговарајућих прописа који се односе на физичко обезбеђење нуклеарних, хемијских и биолошких материјала и	МУП, ДРНСБС, ЈП НОС	континуирано	Регулаторно- контролна

		постројења, уз јачање стручних и техничких капацитета, као и ефикасности државних органа и организација у чијој надлежности је управљање наведеним складиштима и објектима)			
6.	I, II	Спровођење граничне контроле и безбедности усмерене на спречавање, откривање и процесуирање недозвољене пролиферације ОМУ и ХБРН материјала	МФИН – УЦ, МУП	континуирано	контролна
7.	I, II	Развијање националних капацитета за борбу против високотехнолошког криминала повезаног са оружјем за масовно уништење (јачање стручних и техничких капацитета, као и ефикасности државних органа и организација у чијој надлежности је спречавање, откривање и процесуирање недозвољених радњи високотехнолошког криминала повезаног са ОМУ и ХБРН материјалима, односно учинилаца кривичних дела повезаних са овом делатношћу)	МУП, ВрЈТ, ЈТОК, МП, БИА	континуирано	развојна
8.	I, II	Спровођење контроле транспорта, транзита, превоза материјала који могу послужити за развој и употребу оружја за масовно уништење	МУП, ДРНСБС, ЈП НОС, ДЦВ	континуирано	контролна
9.	II	Обезбеђивање координације између релевантних институција и кључних интересорних механизма за сузбијање ширења оружја за масовно уништење и онемогућавање злоупотребе ХБРН материјала	НКТ	континуирано	координаторана
10.	III	Координација активности свих надлежних институција у случају кризе изазване употребом ОМУ или акцидената са ХБРН материјалима	НКТ	континуирано	координаторна
11.	III	Припрема свих надлежних институција за брз и ефикасан одговор, санацију штете и мере ублажавања последица, у случају кризе изазване употребом ОМУ или ХБРН материјала	МУП, МО, МЗ, ДРНСБС, ЈП НОС, ИзНН „Винча”	континуирано	заштитна
12.	II, III	Организовање едукација грађана и правних лица о начинима превенције и последицама до којих може довести ОМУ и размена знања организовањем стручних и научних скупова у вези са заштитом од ОМУ и развој сарадње привреде, академске заједнице, невладиног сектора и упознавање шире заинтересоване јавности у вези са заштитом од ОМУ	МЗЖС, ДРНСБС, ИзНН „Винча”, ИзФ,	континуирано	проактивна
13.	II, III	Организовање и одржавање састанака експерата из земље и региона и учешће у раду међународних и регионалних научних конференција који за циљ имају борбу против ширења ОМУ	ИзНН „Винча”, ИзФ, МНТРИ, ДРНСБС	континуирано	проактивна
14.	III	Дефинисање процедура за заштиту становништва у кризама изазваним употребом ОМУ или акцидентима са ХБРН материјалима	МУП, МЗЖС, МО, МЗ, МПШВ, ДРНСБС	IV квартал 2030. године	регулаторна
15.	III	Оспособљавање екипа за реаговање у случају употребе ОМУ или других ХБРН акцидената	МО, МУП, МЗ, МПШВ	континуирано	проактивна
16.	II, III	Заштита критичне инфраструктуре од последица изазваних употребом ОМУ (дефинисање и утврђивање критичне инфраструктуре која може бити циљ ОМУ, утврђивање	МО, МУП, БИА, ДРНСБС, ЈП НОС	континуирано	заштитна

		процедура и поступака за заштиту критичне инфраструктуре од последица изазваних употребом ОМУ, оспособљавање екипа за реаговање у случају напада на објекте критичне инфраструктуре употребом ОМУ, дефинисање процедура за санацију штете настале деловањем ОМУ на критичној инфраструктури)			
17.	II, III	Заштита критичне инфраструктуре од терористичких напада чије оштећење може да проузрокује ХБРН последице (дефинисање и утврђивање критичне инфраструктуре које могу да проузрокују ХБРН последице, оспособљавање екипа за реаговање у случају напада на објекте критичне инфраструктуре, дефинисање процедура за санацију штете настале нападом на критичну инфраструктуру	МО, МУП, БИА, ДРНСБС, ЈП НОС	континуирано	заштитна
18.	IV	Јачање међународне сарадње у спречавању ширења ОМУ и ХБРН претњи (успостављање чвршће сарадње између земаља, првенствено регионалне сарадње) кроз учешће у активностима међународних организација и иницијатива	МСП, МО, МУСТ, МУП, МЗЖС	континуирано	проактивна
19.	IV	Приступање новим и даље унапређење имплементације међународних уговора и конвенција чија је Република Србија потписница и стварање услова за приступање Републике Србије мултилатералним режимима за контролу стратешких роба (Васенарском аранжману (Wassenaar Arrangement – WA), Аустралијској групи (Australian group – AG), Контролном режиму за ракетну технологију (Missile Technology Control Regime – MTCR)	МСП	IV квартал 2030. године	проактивна
20.	III, IV	Усвајање и примена Интегрисаног плана подршке нуклеарној безбедности Међународне агенције за атомску енергију	ДРНСБС	IV квартал 2030. године	регулаторна
21.	I, II, IV	Имплементација међународних мера ограничавања (рестриктивних мера) донетих на основу правних аката донетих од СБ УН и других међународних организација чији је Република Србија члан, као и правних аката других међународних организација, када је то у спољнополитичком интересу Републике Србије у циљу спречавања ширења ОМУ и ХБРН претњи	МСП, МФ, УСПН	континуирано	имплементациона
22.	II, IV	Унапређење заштите и безбедности критичне ХБРН инфраструктуре у регионима Југоисточне и Источне Европе, Централне Азије и Блиског истока	МУП, ИзНН „Винча”	I квартал 2029. године	имплементациона
23.	II, IV	Јачање мера биолошке безбедности и биолошке сигурности на првој линији фронта у региону Југоисточне и Источне Европе	МУП, МЗ	II квартал 2027. године	имплементациона
24.	II	Вежбе, симулације и обука (ТЕСТ) за ублажавање ризика у области ХБРН заштите, контроле и безбедности на терену	МУП, ИзНН „Винча”	IV квартал 2027. године	имплементациона

7. ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

Листа скраћеница	
АПР	Агенција за привредне регистре
БИА	Безбедносно-информативна агенција
ДРНСБС	Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије
ДЦВ	Директорат цивилног ваздухопловства
ИзНН „Винча”	Институт за нуклеарне науке „Винча”- Институт од националног значаја
ИзФ	Институт за физику - Институт од националног значаја
ЈП НОС	Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије”
КСНБиЗТП	Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података
МЗ	Министарство здравља
МНТРИ	Министарство науке, технолошког развоја и иновација
МО	Министарство одбране
МП	Министарство правде
МПШВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
МСП	Министарство спољних послова
МУП	Министарство унутрашњих послова
МУСТ	Министарство унутрашње и спољне трговине
МФИН	Министарство финансија
НБС	Народна банка Србије
ОМУ	Оружје за масовно уништење
ПА	Правосудна академија
ПМФНС	Природно-математички факултет Универитета у Новом Саду
ВрЈТ	Врховно јавно тужилаштво
ЈТОК	Јавно тужилаштво за организовани криминал
УСПН	Управа за спречавање прања новца
УЦ	Управа царина

8. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

У циљу адекватне имплементације СОП, надлежни органи и институције Републике Србије ће, на основу принципа ефикасности, транспарентности и професионалности, у сарадњи са свим заинтересованим странама, а сходно међународним обавезама, предузимати одговарајуће активности на плану борбе против ширења оружја за масовно уништење у најширем смислу.

У циљу координације активности на остварењу општег и посебних циљева СОП, Влада Републике Србије ће усвојити Одлуку о формирању НКТ за спровођење резолуције 1540 СБ УН.

9. ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ ЦИЉА СОП

Степен успешности имплементације СОП оцењиваће се сталним праћењем примене задатих активности којима ће се остваривати пројектовани циљеви, као и кроз периодичну евалуацију постигнутих резултата. Праћење и евалуација имплементације ће се спроводити путем годишњих извештаја које ће Влади Републике Србије подносити НКТ, у сарадњи са осталим надлежним министарствима и институцијама. По потреби, наведени извештај се може доставити релевантним међународним организацијама.

10. ПРОЦЕНА ТРОШКОВА У ВЕЗИ СА СПРОВОЂЕЊЕМ СОП

За спровођење СОП нису потребна финансијска средства.